

Dynamika elit politycznych przed XIX zjazdem krajowym KPCh

(The Dynamics of Political Elites before 19th National Congress of CPC)

Adrian Brona

Podsumowanie

W drugiej połowie 2017 roku podczas XIX zjazdu krajowego Komunistycznej Partii Chin zostanie wybrane nowe przywództwo partyjne. Trzy najważniejsze kwestie dotyczące wyboru odnoszą się do składu osobowego Biura Politycznego Komitetu Centralnego, Stałego Komitetu Biura Politycznego oraz następcy Xi Jinpinga. Analiza przedstawia kilka możliwych scenariuszy rozwoju każdej z nich.

Summary

New leadership of Communist Party of China will be elected during 19th National Congress in the second half of 2017. There are three major issues concerning election: new line-up of the Political Bureau of the Central Committee, new line-up of the Standing Committee of Political Bureau and election of successor to Xi Jinping. The analysis provides a few possible scenarios of development regarding all of those matters.

Analiza Centrum Studiów
Polska- Azja
Numer 8
15 grudnia 2016

Centrum Studiów Polska-Azja

www.polska-azja.pl

info@polska-azja.pl

fb.com/poland.asia

twitter.com/cspa_org

Zaplanowany na drugą połowę 2017 roku XIX zjazd krajowy Komunistycznej Partii Chin (KPCh) będzie jednym z najważniejszych wydarzeń w polityce chińskiej obecnej dekady. W trakcie spotkania nastąpi wybranie i ogłoszenie nowych władz partyjnych, a także kandydatów na najwyższe stanowiska państwowe. Mimo tego, że od formalnego zatwierdzenia pretendentów dzieli nas kilka miesięcy, to już rozpoczął się okres gorących spekulacji odnośnie możliwego obsadzenia kluczowych stanowisk. Wśród dyskutowanych tematów jest m.in. umocnienie pozycji Xi Jinpinga, wybór jego potencjalnego następcy oraz uzupełnienie składu Biura Politycznego Komitetu Centralnego (Biuro Polityczne KC) i Stałego Komitetu Biura Politycznego KC (Stałego Komitetu).

Formalnie okres przygotowań do XIX zjazdu krajowego rozpoczął się wraz z decyzją szóstego zebrania plenarnego (plenium) KPCh, podczas którego ustalono termin spotkania na „drugą połowę 2017 roku”. W międzyczasie rozpoczął się oddolny proces wybierania delegatów, w którym jednostki niższego szczebla selekcionują między sobą przedstawicielstwo na wyższy szczebel, aż do poziomu ogólnokrajowego. Ostatecznie w Pekinie zbierze się ponad 2 tys. osób, które będą obradowały około tygodnia.

Podstawowym problemem, przed jakim stoi Xi Jinping, jest wzmocnienie jego pozycji w partii. Może się to wydawać paradoksalne w obliczu jego dotychczasowych działań oraz faktu, że ogłoszono został przez KC osobą „kluczową” lub „jądrem” (chiń. 核心 *Héxīn*) partii. Wynika to jednak z prostej zasady politycznej: aby realizować swój program, potrzebne jest wsparcie lojalnych i kompetentnych współpracowników. Z uwagi na bardzo ambitny plan reform gospodarczych i systemowych obecny sekretarz generalny KPCh musi szczególnie o to zadbać. Najważniejsza gra będzie toczyła się o obsadzenie swoimi współpracownikami Stałego Komitetu.

Stały Komitet

Obecny Stały Komitet, wybrany w 2012 roku podczas XVIII zjazdu krajowego, składa się z siedmiu osób, uporządkowanych w następującej kolejności:

1.	Xi Jinping	Sekretarz generalny KPCh Przewodniczący ChRL Przewodniczący Centralnej Komisji Wojskowej (CKW) ¹
----	------------	---

¹Właściwie przewodniczący dwóch Centralnych Komisji Wojskowych – partyjnej oraz państwowej. Z racji łączenia tych stanowisk w rękach jednej osoby w analizie zostają wypisane jako jedno.

2.	Li Keqiang	Premier
3.	Zhang Dejiang	Przewodniczący Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OZPL)
4.	Yu Zhengsheng	Przewodniczący Komitetu Narodowego Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Chin (LPRKCh)
5.	Liu Yunshan	Pierwszy rangą przedstawiciel Sekretariatu KC
6.	Wang Qishan	Przewodniczący Centralnej Komisji Kontroli Dyscyplinarnej (CKKD)
7.	Zhang Gaoli	Pierwszy wicepremier

Wśród analityków chińskiej polityki istnieje domniemanie kilku niepisanych reguł, które determinują kryteria awansu do Stałego Komitetu. Wśród nich można wymienić regułę wieku emerytalnego, regułę hierarchiczności oraz senioratu. Reguła wieku emerytalnego oznacza tyle, że po przekroczeniu pewnego wieku członkowie Stałego Komitetu są zobligowani do przejścia na emeryturę, zwalniając w ten sposób miejsce dla swoich następców. Przyjęło się uznawać, że wiekiem granicznym jest 68 lat – osoby, którego go osiągnęły, nie mogą pozostać w tym gremium. Nieformalnie ta reguła jest nazywana 七上八下 *Qīshàngbāxià*, co luźno można przetłumaczyć jako „siódemki wchodzą, ósemki schodzą”. Reguła hierarchiczności wskazuje na to, że do Stałego Komitetu wchodzi osoby, które wcześniej przynajmniej jedną kadencję spędziły w Biurze Politycznym – organie trochę szerszym, który liczy obecnie 25 członków. Z dwoma wyjątkami w ciągu ostatnich 25 lat w ten sposób wyglądała ścieżka awansu. Reguła senioratu oznacza, że to najstarsi wiekiem członkowie Biura Politycznego awansowali do Stałego Komitetu, jednak w tym przypadku również zdarzały się odstępstwa od reguły. Na najbliższym zjeździe część analityków spodziewa się wyboru następców Xi Jinpinga oraz Li Keqiang i włączenia ich do Stałego Komitetu na wzór sytuacji z 2007 roku, gdy zostali oni odpowiednio kandydatami na wiceprzewodniczącego oraz wicepremiera.

Należy jednak pamiętać, że wymienione powyżej reguły pozostają jedynie niepisanymi zasadami, a nie żelaznym prawem, dyktującym warunki gry. Sekretarz generalny KPCh może je naginać, aby realizować własną polityczną korzyść.

Zgodnie z pierwszą zasadą na kolejną kadencję w Stałym Komitecie zostają tylko Xi Jinping i Li Keqiang, natomiast Zhang Dejiang, Yu Zhengsheng, Liu Yunshan, Wang Qishan i Zhang Gaoli odchodzą na emeryturę. Oznaczałoby to pięć wolnych miejsc, z czego dwa zarezerwowane dla przygotowywanych do rządzenia następców Xi i Li. Od 2012 roku spekuluje się, że tymi następcami zostaną Hu Chunhua i Sun Zhengcai. Obaj w relatywnie młodym wieku zostali włączeni do Biura Politycznego, są przedstawicielami tzw. szóstej

generacji chińskich przywódców (osób urodzonych w latach 60. XX wieku, które zdominują KC w kolejnej dekadzie). Oboje również mają duże doświadczenie: Hu jest obecnie sekretarzem partii w prowincji Guandong, wcześniej piastował to stanowisko w Mongolii Wewnętrznej oraz był gubernatorem Hebei. Na jego korzyść przemawia również sprawowanie w latach 2006-2008 funkcji pierwszego sekretarza Ligi Młodzieży Komunistycznej (LMK), potężnej organizacji młodzieżowej KPCh, której byli pierwsi sekretarze oraz inni wysokiej rangi członkowie tworzą tzw. frakcję ligi (chiń. 团派, *tuánpài*). W ostatnich miesiącach Hu zasłynął z „siłowego” rozwiązania problemu protestów w mieście Wukan, przyjmując odwrotną taktykę niż jego poprzednik na stanowisku sekretarza partii w Guandongu, Wang Yang (również członek frakcji ligi). Natomiast Sun jest obecnie sekretarzem partii w Chongqing, wcześniej piastował tę funkcję w prowincji Jilin oraz był ministrem rolnictwa. Jego przynależność frakcyjna nie jest do końca jasna. W raporcie *Best-Performing Cities China 2016* opracowanym przez Milken Institute rządzona przez niego metropolia zajęła ósme miejsce wśród miast pierwszego i drugiego rzędu (tj. wśród lepiej rozwiniętych metropolii w Chinach), wyprzedzając m.in. Pekin czy Kanton.

Pozostałe trzy stanowiska mogłyby zostać obsadzone przez najstarsze osoby w Biurze Politycznym, które nie przekroczyły wieku emerytalnego, tj. Xu Qiliang (wiceprzewodniczący CKW), Sun Chunlan (przewodnicząca Wydziału Pracy ze Zjednoczonym Frontem, wcześniej sekretarz partii w Tianjinie), Li Yuanchao (wiceprzewodniczący ChRL) lub Li Zhanshu (dyrektor Biura Prezydialnego KC). Można jednak spodziewać się, że dwie pierwsze osoby zostaną pominięte – ostatnim wojskowym awansowanym do Stałego Komitetu był Liu Huaqing w 1992 roku, natomiast kobieta nigdy nie piastowała w nim stanowiska. Może się to oczywiście zmienić, ale jest to mało prawdopodobne. Li Yuanchao oraz Li Zhanshu (nie są ze sobą spokrewnieni) wydają się być dobrymi kandydatami – pierwszy z nich jest uważany za członka frakcji ligi i był rozpatrywany wśród kandydatów do awansu już w 2012 roku, drugiego natomiast uznaje się za bliskiego współpracownika przewodniczącego Xi Jinpinga. Wśród innych starszych kandydatów, którzy mogliby uzupełnić skład Stałego Komitetu, są Liu Qibao (szef Departamentu Propagandy, przez część analityków uważany za członka frakcji ligi), Zhang Chunxian (do 2016 roku sekretarz KPCh w Xinjiangu, obecnie przeniesiony do Pekinu do pracy partyjnej) czy HanZheng (sekretarz KPCh w Szanghaju).

Jest to jednak najprostszy scenariusz, który niekoniecznie gwarantuje Xi Jinpingowi wzmocnienie jego pozycji politycznej, ponieważ przedstawiciele frakcji ligi mogą uzyskać przewagę w Stałym Komitecie. Dodatkowo rzadko jest tak, że najprostszy scenariusz zawsze się sprawdza. Dlatego warto zastanowić się nad alternatywnymi opcjami.

Opcja nr 1 – Xi Jinping i jego zwolennicy otrzymują większość miejsc w Stałym Komitecie

W tym scenariuszu Xi wykorzystuje swój autorytet do wprowadzenia do Stałego Komitetu większej liczby swoich bliskich współpracowników. Można do nich zaliczyć przede wszystkim Li Zhanshu i Wang Huninga (bliski doradca Xi Jinpinga, oficjalnie szef Centralnego Biura Badań Politycznych), ale także Zhao Leiji. Wang i Zhao mogliby sprawować jeszcze dwie kadencje członka Stałego Komitetu, więc w ten sposób Xi Jinping zagwarantowałby wsparcie dla swojej polityki również po jego odejściu z pełnionych funkcji na przełomie 2022 i 2023 roku.

Opcja nr 2 – Li Keqiang zostaje szefem OZPL

Li Keqiang, który z uwagi na swój wiek będzie mógł pozostać w Stałym Komitecie po roku 2022, mógłby zostać przesunięty na stanowisko przewodniczącego Stałego Komitetu OZPL i sprawować je przez dwie kadencje, natomiast jeden ze współpracowników Xi zostałby premierem. Byłby to ruch przeciwny do kariery Li Penga, który w latach 1988-1998 był premierem, a następnie przez jedną kadencję szefem OZPL. W ten sposób Xi Jinping wzmocniłby swój wpływ na proces implementacji reform gospodarczych, za który zwyczajowo odpowiadał premier.

Opcja nr 3 – zmniejszenie liczby członków Stałego Komitetu

Przyjmuje się, że decyzje w Stałym Komitecie podejmowane są poprzez wypracowanie konsensusu, co ma być zgodne z podkreślaną przez KPCh zasadą „kolektywnego przywództwa”. Oznacza to, że sekretarz generalny partii chcąc wprowadzić pakiet reform musi dojść do porozumienia ze wszystkimi pozostałymi członkami najwyższego gremium. Xi Jinping jest uważany za silnego przywódcę, tj. takiego, który skonsolidował większą władzę w swoich rękach niż wielu jego poprzedników, dzięki czemu jest mu łatwiej przekonywać członków Stałego Komitetu do swoich idei. W 2012 roku zmniejszono liczbę członków Stałego Komitetu z 9 do 7. Jeżeli sytuacja się powtórzy i od 2017 roku będziemy mieli 5 lub 6 członków, to Xi Jinpingowi jeszcze łatwiej będzie nakłaniać do swoich racji, dzięki czemu nie będzie potrzebował większości dla swoich współpracowników.

Wybór następcy Xi Jinpinga

W 1992 roku do Stałego Komitetu został awansowany Hu Jintao, jeden z najmłodszych polityków na tym stanowisku w historii KPCh. W 1998 roku został on wiceprzewodniczącym Chin, a następnie po upływie kadencji Jiang Zemina w 2003 roku przewodniczącym. W 2007 roku do Stałego Komitetu awansował Xi Jinping, a następnie został wybrany wiceprzewodniczącym ChRL na kadencję 2008-2013. Od 2013 roku sprawuje urząd przewodniczącego. Można z tego wyciągnąć wniosek, że w ostatnich 25 latach przyszły przewodniczący ChRL musiał najpierw przez jedną kadencję pełnić rolę zastępcy swojego poprzednika. Na tej podstawie istnieje domniemanie, że w trakcie zjazdu krajowego w 2017 roku zostanie zaprezentowany kandydat na stanowiska wiceprzewodniczącego ChRL na kadencję 2018-2023, który następnie obejmie urząd przewodniczącego. W przypadku wyboru następcy Xi Jinpinga najbardziej prawdopodobne są trzy scenariusze.

Opcja nr 1 – Hu Chunhua lub Sun Zhengcai zostaje wiceprzewodniczącym ChRL.

Jeden z dwójga najmłodszych członków Biura Politycznego zostanie desygnowany na następcę Xi Jinpinga. Za tym scenariuszem przemawia ich młody wiek, duże doświadczenie oraz przekonanie o tym, że ich awans w 2012 roku nie był przypadkowy. Z tej dwójki na pierwszy rzut oka silniejszą pozycję ma Hu, jednak Xi może postawić na Suna z powodu obawy przed zbyt dużym wzmocnieniem frakcji ligi.

Opcja nr 2 – na następcę Xi Jinpinga desygnowana jest osoba spoza Biura Politycznego

Byłoby to powtórzenie sytuacji z 2007 roku, gdy Xi Jinping oraz Li Keqiang zostali członkami Stałego Komitetu awansując prosto z KC. W ten sposób Xi Jinping mógłby postarać się przeforsować na swojego następcę kogoś bliższego sobie ideowo z szóstej generacji. Poza Hu i Sunem w KC do tej grupy należą: Mao Wanchun, Zhang Guoqing, Zhang Qingwei, Chen Min'er, Nur Bekri, Zhou Qiang i Lu Hao. Problem z ich szybkim awansem stanowi niewielkie doświadczenie. Ostatnich dwóch pełniło funkcję pierwszego sekretarza LMK.

Opcja nr 3 – Następcą Xi Jinpinga nie zostaje wybrany w 2017 roku.

Ten scenariusz może zostać zrealizowany w dwóch wariantach – „miękkim” i „twardym”. W „miękkim” partia na razie wstrzymuje się z wyborem następcy Xi, ale dokona tego w trakcie następnej kadencji KC, prawdopodobnie na jednym z plenów. W „twardym”

wariancie Xi Jinping będzie ubiegał się o sprawowanie trzeciej kadencji jako sekretarz generalny KPCh i przewodniczący ChRL, przez co wybranie jego następcy w obecnej sytuacji będzie bezcelowe. Jest to jedna z bardziej gorących idei dyskutowanych w mediach w ostatnich tygodniach. Jednakże jest to scenariusz najmniej prawdopodobny ze wszystkich wymienionych.

Biuro Polityczne

Trzecim zagadnieniem, któremu warto się przyjrzeć, jest wybór nowych przedstawicieli do Biura Politycznego. Duża rotacja powinna nastąpić również w tym gremium, gdzie 11 (w tym pięciu członków Stałego Komitetu) z 25 członków powinno odejść na emeryturę. Jakikolwiek spekulacje odnośnie możliwych awansów w tym przypadku są utrudnione z dwóch powodów. Po pierwsze, ilość miejsc w Biurze Politycznym może ulec łatwiejszej fluktuacji niż w przypadku Stałego Komitetu. Po drugie, potencjalni kandydaci są wybierani ze znacznie szerszej puli niż w przypadku Stałego Komitetu, tj. z całego KC. Niemniej warto przyjrzeć się kilku potencjalnym kandydatom. Poniższa przykładowa lista jest oparta w dużej mierze na osobach, które w ostatnich miesiącach awansowały lub zostały przeniesione na inne wysokiej rangi stanowiska (w skróconych życiorysach wypisane zostały najważniejsze pełnione funkcje lub takie, na które warto zwrócić uwagę).

1. Li Qiang, urodzony w 1959 roku, w latach 2012-2016 najpierw p.o. gubernatora i gubernator Zhejiangu, od 2016 roku sekretarz KPCh w prowincji Jiangu.
2. Chen Hao, urodzony w 1954 roku, od końca lat 70. do 2010 rozwijał karierę w Szanghaju, następnie był zaangażowany w pracę Ogólnochińskiej Federacji Związków Zawodowych. Od 2014 w prowincji Yunan, gdzie pełnił funkcję wicegubernatora, gubernatora oraz sekretarza partii.
3. Du Jiahao, urodzony w 1955 roku, w latach 1978-2007 rozwijał karierę w Szanghaju. W latach 2007-2011 wicegubernator prowincji Heilongjiang, następnie przeniesiony do prowincji Hunan, gdzie pełnił funkcję kolejno wicegubernatora, gubernatora i od 2016 roku sekretarza partii.
4. Wu Yingjie, urodzony w 1956 roku, od połowy lat 70. związany z Tybetem, od 2016 roku sekretarz partii w tej prowincji.

5. Chen Quanguo, urodzony w 1955 roku, w latach 1998-2001 wicegubernator prowincji Henan, 2003-2009 zastępca sekretarza partii w tej prowincji; 2009-2011 zastępca sekretarza partii i od 2010 roku gubernator w prowincji Hebei, 2011-2016 sekretarz partii w Tybecie, od 2016 roku sekretarza partii w Xinjiangu.
6. Li Xiaopeng, urodzony w 1959 roku, w latach 2008-2012 wicegubernator prowincji Shanxi, 2012-2016 gubernator. Od 2016 roku minister transportu. Syn byłego premiera i przewodniczącego Stałego Komitetu OZPL Li Penga.
7. Li Hongzhong, urodzony w 1956 roku, w latach 2007-2010 gubernator prowincji Hubei, 2010-2016 sekretarz partii w tejże, od 2016 roku sekretarz partii w Tianjinie.
8. Li Jiheng, urodzony w 1957 roku, karierę rozwijał w południowych prowincjach – Guangxi oraz Yunnanie, gdzie w latach 2011-2014 pełnił funkcję gubernatora oraz 2014-2016 sekretarza partii. Od 2016 roku sekretarz partii w Mongolii Wewnętrznej.

Podsumowanie

Jakkolwiek będzie kształtowała się dynamika zmian wśród chińskich elit politycznych w najbliższych miesiącach jedno jest pewne – przed Chinami stoją wielkie wyzwania. Dokończenie restrukturyzacji gospodarki, nieprzewidywalna polityka Donalda Trumpa oraz zaostrzanie się sytuacji na Morzach Wschodniochińskim i Południowochińskim tworzą nowe wyzwania przed władzami KPCh, które obejmą urząd w 2017 roku. Partia będzie musiała wybrać takie przywództwo, które pozwoli Xi Jinpingowi zarówno na efektywne wprowadzanie reform, jak i zachowanie wewnątrzpartyjnych norm i stabilności. Z uwagi na znaczącą pozycję Chin na świecie warto przyglądać się dynamice chińskich elit politycznych przed XIX zjazdem krajowym.

O autorze

Adrian Brona – absolwent studiów licencjackich na kierunkach stosunki międzynarodowe (specjalizacja: dyplomacja współczesna) oraz studiach dalekowschodnich na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dwukrotnie nagrodzony stypendium MNiSW za wybitne osiągnięcia. W 2015 roku otrzymał prestiżowy „Diamentowy Grant” na badanie procesu rekrutacji i socjalizacji chińskich elit politycznych. Doktorant na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Można znaleźć go na Twitterze @AdrianBrona.

About the author

Adrian Brona – B.A. in International Relations (speciality: contemporary diplomacy) and Far Eastern Studies at Jagiellonian University. Twice awarded with scholarship for outstanding accomplishments by Polish Ministry of Science and Higher Education. In 2015 he received prestigious “Diamond Grant” to research the process of recruitment and socialisation of Chinese political elites. PhD candidate at Faculty of International and Political Studies of Jagiellonian University. He is at Twitter: @AdrianBrona

O CSPA

Centrum Studiów Polska-Azja (CSPA) to czołowy polski think tank zajmujący się Azją Wschodnią i Południową. W skład naszego zespołu wchodzi specjaliści krajów Azji dysponujący praktyczną wiedzą wyniesioną z wieloletnich doświadczeń pracy na rynkach dalekowschodnich, pobytu w Azji, znajomości miejscowych realiów, języków i kultury. Od 2008 roku zajmujemy się wszechstronnym rozpowszechnianiem wiedzy na temat Azji, zarówno przez przygotowywanie raportów i analiz dla instytucji prywatnych i państwowych, jak też organizację i udział w spotkaniach, prelekcjach, wykładach, szkoleniach, seminariach oraz aktywną współpracę z mediami.

About CSPA

Poland-Asia Research Centre (CSPA) is a leading Polish think-tank working on Eastern and Southern Asia. We've assembled a team of experts on Asian countries, who possess practical knowledge coming from many years' experiences of work on the Far East markets, paid long visits to Asia and expertise in the fields of local realities, languages and cultures. Since 2008 we engage in comprehensive disseminating of knowledge about Asia. We prepare reports and analysis for private and government institutions, as well as organize meeting, speeches, lectures, trainings seminars and active cooperation with media.